

HERFST.

In koel azuur, waar zilvren wolken zeilen,
Staat laag de zon de lanen te vergouden,
In brooze pracht, te mooi om lang te duren.

HÉLÈNE SWARTH.

Waarheen, o boomen, vaart gij, die,
te vroeg, eilaas, ontferd, oteerd,
ik een en al verhuizen zie?
Wie weet wanneer ge ook wederkeert?
Waar is het dat gij henengaat,
alhier en ons alleene laat?

O Heere, staat mij bij, en leert
mij . . . hopen, dat, zoo Gij het graf
ontreest, ik ook, nadezen,
den dood, dien Ge overwonnen hebt,
zal overwinnend wezen.

GUIDO GEZELLE.

Het vriendelijk getijde der middelaar, dat zoo blijde stemming geeft.

Het is niet warm meer — het is nog niet koud.

Het is des morgens niet laat licht — het is des avonds niet vroeg donker.

Het wandelen mat niet af als op een loomen zomerdag. Zonneschijn lokt naar buiten en verkwikt.

En buiten — overal — wat een pracht! wat een natuurheerlijkheid!

In den boomgaard blozen u de vruchten toe. Die appelen met hun rijp-geel en in-rood; die bronzen peren en die donzen perziken . . . In den tuin bloeien de dahlia's hun donkerrood en peinzen over verdwijnenden zomer. Maar daarbij lachen de witte en de rose asters met hun frissche gezichten en genieten van 't lekkere zonnetje — de kopjes omhoog. Herfstseringen kleuren hun paars bij het rood van begonia en gladiolus. De wilde wingerd pronkt met z'n tintenverscheidenheid.

Des morgens hangen de zilveren draden van de Septemberspinnen van plant tot plant.

In plantsoen en bosch — ook een kleurensymfonie.

Het goud van den kastanje — het oranje van de linde — het rood van den eik.

Zacht ruischt de wind z'n herfstzang door de bladeren.

De herfststille van het bosch is die eener hooge kerk, waar ge den voet bijna niet durft neerzetten, omdat ge schrikt van den galm — als zoudt ge ontwijden de plechtige rust, die u omgeeft.

Stil staan de stammen, als de zuilen eener kathedraal. De kleurige gewelven buigen zich boven u in plechtigen vree.

En ge luistert met uw ziel naar de stilte der natuur.

Ge staat, als wachtend op den priester, die in dezen tempel aanstonds het offer zal ontsteken.

Velden en weiden liggen zich te koesteren in de zachte zonneglansen.

Als de lucht wat wazig wordt, zal alles uitkomen in teere tinten. De dorpjes in de verte zullen droomen in den herfstnevel van de drukke dagen, die voorbij zijn.

En van avond zal de zon de lanen vergulden. Het herfstgoud zal dan blinken in volen luister. Heel kort maar — hoe zou deze heerlijkheid lang duren kunnen! Dan zullen late lijststers hun afscheidslied zingen. Dan . . .

Zacht roeken de boschduiven nog, en weg klappen ze naar den zoom, om het zonnegoud nog even te zien.

En de voerman staat stil met z'n kar, om zijn herfst te genieten in den aanblik der laatste zonneplicht. En dan gaat hij verder, ook al droomend van den vervlogen tijd. Van zijn lente en van zijn wijkenden zomer.

En ge moest nu de hei eens kunnen zien, achter het bosch — daàr.

De bloeiende hei. Waar de schaapjes weiden in het paars. Waar nog hommels gonzen boven de bloemenweelde.

Herfst! prachtige herfst!

Maar nog wat dagen . . .

En dan zal de regen ruischen door de loovers en kletteren op de velden. Dan zullen de wegen drabbig worden. De wind zal blazen de blaren van de takken. Gieren zal hij met woeste vlagen. Hij zal buigen en breken. Want hij heeft nog wat anders, de herfst, nog wat anders dan bloemen en vruchten. Hij vernielt straks zijn pracht.

Als hij zwaait de boomenkruinen heen en weer, als hij de stammen doet beven op hun wortelen.

Wilde winden zullen razen als booze geesten door het paradijs der kleuren. De landen zullen verbleeken van schrik. Hagelen zullen de eikels van de boomen.

Sombere wolken zullen jagen over de velden. En al het goud zal verdwenen zijn in het doffe grijs en vertreden worden in het natte slijk.

En er zullen eiken, groote, sterke eiken vallen. En forse beuken. En zware olmen.

Mooie boomen, die gepronkt hebben met hun groenen dos, zullen neerploffen, en de menschen zullen ze zien liggen en er om loopen en nog kijken naar de leege hujsjes der lieve vogelen, die gezongen hebben blij en luid — toen 't nog zomer was. Dat is de dood, die in 't bosch waart en z'n slachtoffers maakt in de prachtigste lanen.

O, bedrieglijke herfst!

Met uw mooie, zachte, stille dagen, die de stormuren voorafgingen. Met uw kleuren, met uw goud. Zijt gij het nog wel! Of is er een ander gekomen! Is dat de herfst nog of heet dat winter? Harde winter, zonder medelijden!

Weef dan uw witte spreid over de boomenlijken. Stilte hier op het boomenkerkhof! Het leven is dood.

Daar liggen ze; jonge — afgeknapt; oude — ontworteld.

Daar komen de wagens, om ze weg te brengen.

Weg — die stammen — naar fabrieken, waar ze gezaagd worden tot planken. Neemt ze maar mee, mannen. Hier passen ze niet meer bij hun omgeving. Het zijn geen boomen meer — het zijn dingen. Het leven is er uit.

Waldlichtung — heet dat bij de burenen. En „krachteloos en teer“ bleken zelfs de groote reuzen, en hun ook geldt het woord, hun even goed als de bloemekens van lente en zomer: Als de wind daarover gegaan is, zijn ze niet meer en wie kent hun plaats nog?

Waar hebben ze gestaan?

't Al mee vliegt, mee met u, en daar en blijft, o edel boomgewas, het nabeeld en 't geheugen maar uws melloofs, dat zoo schoone was, de wind heeft u voorbij gegaan, eensloopens, en 't al meegedaan.

De ziele is uit uw lijf gelicht.

Wat laat gij ons? Geraamten van uwe al te onvaste aanschouwbaarheid; geraamten, door den grafputman hun kerkhof en de, ruste ontzeid.

Hun kerkhof en de ruste ontzeid.

En daar zie ik weer het slagveld.

Van het Westen — van het Oosten — van het Zuiden. Waar de honderden vallen; de duizenden gevallen zijn.

Waar krachtige levens zijn bezweken.

Waar ze liggen, de mannen en de vaders en de zonen en de broeders — als dingen.

Waar men begraaft „op groote schaal“ — als dat nog begraven heeten mag.

Herfst van stormen des doods, die nog haar sombere dagen niet voleindde.

Met uw grauwe luchten, uw booze vlagen.

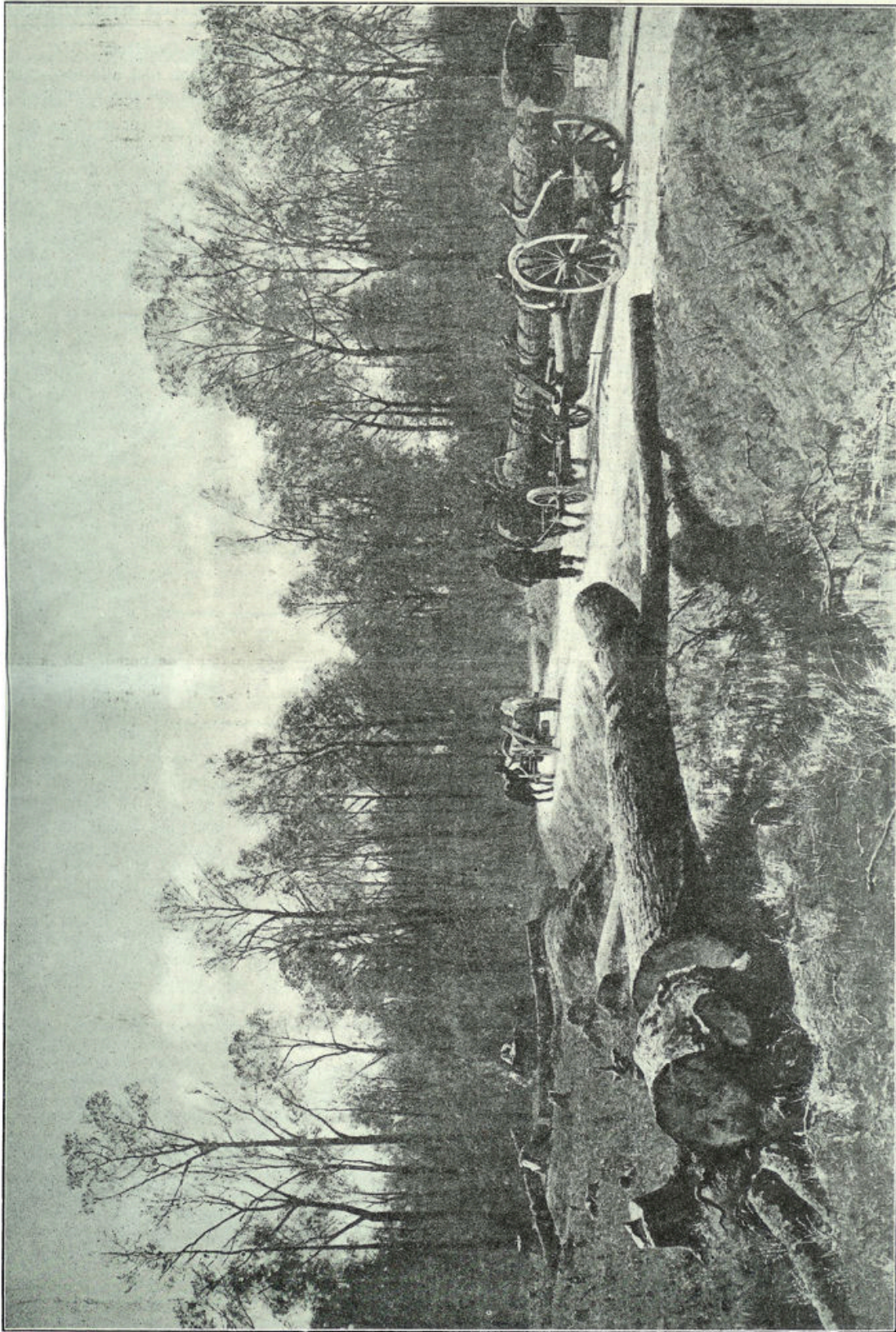
Hoe lang nog zult gij er zijn?

Zoolang — tot er Winterstille komt — als alle velden zullen rusten onder één lange, breede lijkwade?

Wie zal dan durven zingen het overwinningslied!

Wie zal dan durven planten de vlag op het kerkhof?

A. L. V. H.

Reproductie naar de schilderij „Waldlichtung” van P. V. Ravenstein.